

بیانیه هیات داوران بخش پژوهش کودک و نوجوان

کاوشگری روشی است برای رویارویی با جهان و فهم رازهای آن. این روش از دل کنجکاوی بشر نسبت به دنیای پیرامون خود نشات می‌گیرد و با قدرت مشاهده‌ی او معنا پیدا می‌کند و با توانایی طرح پرسش‌های دقیق و درست به سمت پیدا کردن پاسخ سوق پیدا می‌کند و روش پژوهش در این مرحله، کمک می‌کند تا پاسخ سوال‌های ناشی از کاوشگری با روشی علمی به دست بیاید. کاوشگری مبنا و پایه حقیقت‌جویی است و بدون آن دنیای پژوهش چیزی جز تکرار مکررات و مرور پژوهش‌های قبلی نخواهد بود. هیات داوران پژوهش‌های کودک و نوجوان این جشنواره بر این باور است که روش صحیح پژوهش برای کودکان، وابسته به آموزش و پرورش مهارت‌های کاوشگری است؛ که بنیان آن کنجکاوی، مشاهده‌گری و طرح پرسش‌های درست است. لذا هر روش دیگری که در آن رد پای پرورش این مهارت‌ها وجود نداشته باشد، حتی اگر به تولید یک گزارش پژوهش حرفه‌ای منجر شده باشد، کاوشگری و پژوهش کودک و نوجوان تلقی نمی‌شود. بر همین اساس معیارهای اصلی سنجش و ارزیابی پژوهش‌های رسیده به مرحله داوری به شرح زیر انتخاب شده‌اند:

الف: وجود نگاه جستجوگر و کنجکاوی در موضوع پژوهش در کودک و نوجوان

ب: تلاش برای مشاهده‌گری دقیق و رعایت اصول علمی ثبت مشاهدات

ج: طرح پرسش‌های درست که حاصل کنجکاوی خود پژوهشگر باشد

د: به کارگیری روش‌های علمی دست‌یابی به پاسخ پرسش‌های پژوهشگر

بر همین اساس و بر اساس گروه سنی پژوهشگران، به منظور فرهنگ‌سازی و جریان‌سازی درباره روش پژوهش کودک و نوجوان در مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، عمده‌ی امتیازهای این دوره از داوری پژوهش‌های کودک و نوجوان بر مبنای سه بند اول قرار گرفته و روش‌های علمی دست‌یابی به پاسخ و تهیه گزارش به روش آکادمیک در مرحله نهایی و به عنوان یک شاخص در میان سایر شاخص‌ها در نظر گرفته شده‌اند.

در عین حال بررسی آثار، نکات قابل تامل دیگری را نیز عیان می‌کند که بعضی از آن‌ها به شرح زیرند:

- مشارکت و تعامل مربیان با پژوهشگران نیاز به آسیب‌شناسی دارد. چنانکه در بعضی آثار ردپای حضور مربی تا اندازه‌ای است که دیگر نمی‌توان بر آن نام پژوهش نوجوان نهاد، گرچه کار بسیار حرفه‌ای تنظیم شده باشد. از آن سو بی‌توجهی و فقدان هر گونه هدایت و نظارت بر کار، در برخی آثار دیگر به خوبی هویداست.
- کپی‌های اینترنتی همچنان یکی از معضلات آثار نوجوانان محسوب می‌شوند.
- تشویق نوجوانان به استفاده از عناوین و الفاظی که در پژوهش‌های حرفه‌ای و دانشگاهی به کار می‌روند و هیچ کاربردی در موضوع و نوع پژوهش نوجوانان ندارد، سبب شده در معدودی از آثار، اهداف اصلی کار مغفول مانده و روند پژوهش به رونویسی رنج‌آور نزدیک شود.

لذا هیات داوران پیشنهاد می‌کند به منظور حفظ روند رو به رشد این برنامه از لحاظ کمی و کیفی، آموزش مربیان و تبیین اهداف برنامه برای آنان در اولویت کار قرار بگیرد. داشتن درک درست از برنامه‌ی پژوهش

برای کودکان و نوجوانان و تمایز قائل شدن بین کاوشگری برای کودک و نوجوان و تحقیق و پژوهش حرفه‌ای و دانشگاهی ضرورتی است که دیر یا زود باید به آن پرداخت.

با در نظر گرفتن جمیع جهات، هیات داوران با هدف تشویق شرکت کنندگان در فعالیتهای پژوهشی، بر آن شد که از آثاری که به نوعی برخی از ویژگی‌های یک اثر پژوهشی خوب را دارا باشند، تقدیر به عمل آورد. بنابراین آثار برگزیده و تقدیر شده الزاماً نمونه‌ی برتر و الگوی قطعی روش صحیح کاوشگری برای کودک و نوجوان نیست و هیات داوران با نگاه تشویقی و ترویجی، آثاری که در مسیر کاوشگری قرار گرفته‌اند و حتی برخی از وجوه این روش را مورد توجه قرار داده‌اند را نیز در فهرست آثار برگزیده و یا قابل تقدیر قرار داده است.

هیئت داوران: دکتر محبوبه اسپیدکار، پروانه کیانیان و سیدمحمد محبی بصیر